

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА

Младеновац

Стојана Новаковић 2 ,011/8231-331,8233-417

e-mail: pss.kosmaj@eunet.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Садржај:

Прихрањивања стрних жита

(Виолета Величковић дипл.инг.)

Сузбијање глодара

(Михаиловић Тамара дипл.инг.)

Заштита воћа и винове лозе у периоду мировања

(Мијатовић Бојан дипл.инг.)

Резидба јабуке у роду

(Драгољуб Глишић, дипл.инг.)

Антирахитични витамин

(Перић Предраг дипл.инг.)

16. јануар 2013. године, тираж 300 примерака

ПРИХРАЊИВАЊА СТРНИХ ЖИТА

Прихрањивање стрних жита је најважнија агротехничка мера у пролећном делу вегетације. До почетка влатања тј. пораста у стабло, које ће наступити у трећој декади марта, пшеница и друга стрна жита формирају капацитет за принос. Концентрација хранљивих елемената у биљкама највећа је током бокорења, па је веома важно да се у зони кореновог система (0-60цм) налази довољно лакоприступачног азота, фосфора и калијума. Хранива у дубљим слојевима ће бити коришћена у каснијем току вегетације, тако да ће азот са дубине 60-90 цм, биљка користити после фазе класања (мај).

Док се фосфор и калијум уносе у јесен пре сетве, азот се даје у два дела: основна доза која се даје такође у јесен и прихрањивање у старту пролећног дела вегетације.

Прихрањивање стрних жита ове године се разликује од претходних, јер јесенас није дато на већини парцела основно ђубриво. Како смо имали изузетно лоше приносе кукуруза, ова култура није у току своје вегетације усвојила калијум и фосфор који је примењен при сетви, многи произвођачи нису ни растурали основно ђубриво пред сетву стрних жита. Редукована обрада земљишта која је углавном примењивана предсетвено, као и недовољно примењено основно НПК ђубриво, директно ће утицати на смањење приноса стрних жита.

Биљке су се добро избокориле, ушле су у зиму доста добро припремљене и због свега наведеног треба приступити прихрањивању стрних жита чим временске прилике то дозволе.

Пун ефекат прихрањивања постиже се: ако пшеница не „гладује“ у фази бокорења, ако азот буде у зони корена барем 10 дана пре кретања вегетације, ако у року од седам дана од прихрањивања падне око 10 литара кише по квадратном метру. Ове године је сетва стрних жита дуго трајала, па зато се ове културе налазе у различитим фазама вегетације.

Приоритет приликом прихрањивања стрних жита имају парцеле које нису добиле НПК, раније засејани усеви, и они који су делимично оштећени од ниских температура.

Прихрањивање треба обавити у две фазе, и то 60% азота одмах, а затим преосталих 40% азота за

15-так дана, наравно касније обавити корекције. Водити рачуна о густини сетве, стања усева, биљне врсте, и наравно водити рачуна да не дође до полагања усева у каснијим фазама развића.

Прихрану обавити КАН-ом и не користити УРЕУ због закисељавања земљишта.

Величковић Виолета дипл.инг.

СУЗБИЈАЊЕ ГЛОДАРА

Глодари, стална опасност која вреба и у урбаним и руралним срединама, на пољу, у усевима, воћњацима, виноградима, стајама, шталама, кућама, магацинима, канцеларијама... Штете које могу нанети су немерљиве. Директне и индиректне. Уништавање усева, оштећење засада, загађење ускладиштених производа... Зимско време представља значајан период у животном циклусу глодара. У потрази за храном, мигрирају на површине у којима хране има у изобиљу-травнолегуминозни усеви, млади засади воћњака и винограда, амбари, магацини, подруми, куће. Како их зауставити?

Врло је тешко јер су током еволуције захваљујући високој адаптираности и енормној репродуктивној способности опстали упркос свему што је човек, природа, природни непријатељ преузимао. На тржишту постоји велики број препарата-на бази бромадилона, варфарина, флокумафена. Родентицид је активна материја која је уз помоћ

пратећих материја нанет на зрна пшенице, јечма или може бити у облику пелета, а за површине које су изложене повећаној влази може бити формулисан у облику парафинског блока. Најефикаснији метод је постављање изабраног препарата у отвор активних рупа, које након тога треба затрпати. Већина препарата је ефикасна у сувим условима, међутим проблем настаје у условима повећане влажности земљишта, честих киша, снега. Гардентоп је препарат који је формулисан као мамак, на бази активне материје бромадилон. Примењује се 1 до 2 кесице по активної рупи.

Проблем присуства глодара у затвореном простору чини се још већим јер их лакше уочавамо. Њих или последице њиховог деловања. Живе јединке, њихови фекални остаци, угинуле јединке у значајној мери загађују ускладиштене производе. Уз то могу оштетити и уништити и покућство (намештај, електричне каблове и сл.). Штете које наносе у објектима за тов домаћих животиња су такође знатне, а сузбијање отежно. Поготово јер концентрати за исхрану животиња садрже шећер, млеко у праху, што изузетно привлачи глодаре. Дератизација у затвореном простору је разноврснија, постоје механичке и хемијске мере.

Од механичких свакако старе, добре мишоловке и даље представљају ослонац у бројним домаћинствима. Али сузбијање и заштита у затвореном простору не може се замислити без лепка за мишеве. То је потпуно еколошки приступ али је пожељно на подлогу где је постављен лепак додати и атрактант (комад сира, месне прерађевине и др.). Такође, већина родентицида се може применити и у затвореном простору, а међу њима и Гардентоп. Примена мамака у складишту може бити појединачна (1 кесица на 3-5м дужних) или групна (5-15 кесица по тацни за 300 квадратних метара). Након постављања мамака треба пратити количине поједеног мамка, уклањати лешеве угинулих глодара и по потреби поновити поступак.

Михаиловић Тамара дипл. инг.

ЗАШТИТА ВОЋА И ВИНОВЕ ЛОЗЕ У ПЕРИОДУ МИРОВАЊА

Једна од обавезних мера заштите током фазе мировања воћака и винове лозе, поред редовног орезивања јесте уклањање оболелих грана и гранчица као и обавезно спаљивање.

На јабучастом воћу (јабука, крушка, дуња и мушмула) нарочито треба обратити пажњу на симптоме које изазива бактерија *Erwinia amylovora*, изазивач бактериозне пламењаче јабучастог воћа. У случају појаве ове изузетно деструктивне бактерије, потребно је одстранити оболеле биљне делове, гране, гранчице, скелетне гране и то 20-30 цм, па и преко 50 цм испод зараженог дела воћке, у зависности од дебљине оболеле гране која се уклања. Прибор којим се врши орезивање обавезно треба дезинфиковати у току и после резидбе средствима као што су варикина, етанол или бакарни препарати.

Након примене бакарних препарата прибор за рад се мора добро опрати водом како не би дошло до корозије.

У свим вишегодишњим засадима (воће и винова лоза) треба уклонити све гране и гранчице са стабла које су оболеле, суве и поломљене гране, уклонити све плодове који су остали да висе на гранама, затим уклонити сасушено лишће и кору на чокотима винове лозе, јер су управо то места где презимљавају многи паразити и штеточине током зимског периода. Обавезно прегледати све вишегодишње засаде на *Agrobacterium tumefaciens* проузроковача бактериозног рака воћака и винове лозе. Заражене делове одстранити по истом поступку као код *Erwinia amylovora*

Мијатовић Бојан, дипл.инг.

РЕЗИДБА ЈАБУКЕ У РОДУ

Сваке године треба обновити 20-30% родног дрвета, како би воћка редовно и обилно рађала. Младе воћке по правилу треба слабије орезивати. У периоду формирања облика круне резидбу свести на најмању меру. Родну грану са родним гранчицама сваке 4-5 године обновити. Препорука је да се сваке године са родног дрвета обнови једна четвртина родних гранчица.

Резидба се изводи зими у периоду зимског мировања од новембра до марта када нема појаве јаких мразева. Зимска резидба се обавља када је дрво без лишћа, па је самим тим распоред грана у крошњи након резидб далеко прегледнији. Код јабуке се разликују неколико врста гранчица:

- кратке родне гранчице, представљају кратке прирасте без видљивих бочних пупољака и са родним пупољком на врху. Формирају се у току једне или више вегетација.
- Танке (копљасте) родне гранчице су прираста дужине до 15 цм са јасно израженим интернодијама, са развијеним бочним пупољцима и родним пупољком на врху. Формирају се у току једне или више вегетација.
- Вите родне гранчице су дуге 15-20 цм и најчешће само на врху имају родни пупољак.
- Дуге родне гранчице су јачи прирасти (преко) преко 50 цм, који на себи носе углавном бочне мешовите пупољке. Ове гране код неких сорти често представљају основу плодоношења.

Ништа мање значајно је познавати разлику у старости родних гранчица, односно препознати једногодишње, двогодишње, трогодишње и вишегодишње родно дрво.

Неопходно је познавати неродне гранчице, такозване **водопије**, које се формирају из спавајућих пупољака, обавезно треба уклањати до основе. Исто тако све кржљаве, поломљене, осушене гране или гранчице, треба уклањати до основе.

Неопходно је знати:

- резидбу радити касно током периода мировања како би се избегла оштећења од хладноће.
- Резидбу јабучастог воћа започети и обавити у току зиме а коштичаво воће касно упролеће пред кретање вегетација.
- Прекраћивање треба обављати до самог пупољка
- Уклањање треба обављати до саме основе гране која се уклања
- Необављати коплетну резидбу са циљем да се доста засењено дрво преобрати у родно током само једне године. Овакву резидбу треба вршити неколико година
- Приликом резидбе користити оштар алат који треба прилагодити дебљини гране.
- Уколико је резидбом дошло до јачих рана, потребно их је дезинфиковати 5% раствором плавог камена и премазати калем воском или битуменом.

Глишић Драгољуб дипл. инг.

АНТИРАХИТИЧНИ ВИТАМИН

Неопходан је за све врсте домаћих животиња. Дели се у фракције. За животиње су важни витамин Д2 и Д3 који настају под утицајем сунчеве светлости на биљке и животиње (ултравиолетни зраци). Под утицајем ултравиолетног зрачења провитамин ергостерол који се налази у биљкама претвара се у витамин Д2. Тај процес претварања настаје после кошења. Витамин Д3 настаје ултравиолетним зрачењем 7-дехидрохолестерола, који се налази у животињском телу и кожи. Зато су животиње које се крећу на сунцу увек добро обезбеђене овим витамином. Овај антирахитични витамин је неопходан за правилну асимилацију и искоришћавање калцијума и фосфора и за развијање костура и зуба.

Овај витамин је највише потребан организму краве музаре и младе телади, прасета на сиси и одбијеног прасета, дојне крмаче и свиње у расту и тову. Код живине највећу потребу имају ћурићи у тову, расплодне кокоши и носиље. Младим грлима је нарочито неопходан у време стварања костура, код бременитих грла за стварање ембриона, за време лактације још је већа потреба за овим витамином због великих количина калцијума и фосфора који се излучују путем млека.

Дефицит витамина Д доводи до поремећаја апсорпције и метаболизма калцијума и фосфора с недовољном калцификацијом костију. Код младих животиња може довести до појаве рахитиса, а код одраслих до остеомалације. Код тежих случајева доводи до успоравања и заустављања растења, укочености ногу и угинућа. Даљи симптоми недостатка овог витамина су мекан кљун, јаја са танком љуском, опадање ношења јаја и друге сметње у продуктивности и репродукцији.

Витамин Д у природи је ограничено раширен. Заступљен је у жуманцету јаја. Зрнаста храна и младе зелене биљке не садрже овај витамин, али после кошења под утицајем зрачења ствара се витамин Д (сено легуминоза). Највише га има у рибљем уљу, квасцу, нарочито ако је зрачен.

Перић Предраг дипл.инг.